

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 —

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 —

Vidékire postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítése vagy megőrzése nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 5.

A diákokért.

Két napig tartó gyűlést tartottak a magyar tanárok a Délvidék fővárosában, Temesvárt. Érdeklődéssel kísértük eddig is a közgyűlés lefolyását; de a második napon két olyan tárgy került felszínre, a melyek jelenleg az egész magyar közoktatásnak és nevelésnek legégetőbb kérdései: az idegen nyelvek tanítása és az ifjúság határozott degenerálódása az érzékiség terjedése miatt. Ezekkel általános érdekük miatt bővebben kell foglalkoznunk.

Hol vannak azok az idők, a mikor a magyar diák csak egy idegen nyelvet tanult: a latint, de azt birta is úgy, hogy Európaszerte híres lett a latin tudásunk? Hol van az az ifjúság, a melyből már a 14 éves gyereket bevették az ágyu mellé tűzérnek?

Micsoda változás csak egy félszázad alatt!

Ma tanul a gyermek legalább két idegen nyelvet s zavarba jön, ha a jelesen letett érettségi után egy német v. francia kérdésre kell felelnie. S míg régebben a tanulás után lapdázni mentek vagy a »kis botos« meg a »nagy botos« vezérlete alatt tüzoltó-csapatot alkottak: ma kétes hírű mulató helyekre oson be már talán a harmad—negyedosztályos diák s az a legény a csárdában, a ki legbővebben tudja oltani — a szomjúságot.

Erre a két jelenségre mutatott rá a temesvári tanárgyűlés.

Mindenek előtt őszinte elismerés az őszinte szóért. Ha a bajt nyíltan feltárjuk, már félig meg is gyógyítottuk; csak ne féljünk a gyógyítás második felét is elővenni: az erélyes szavak után az erélyes tettek következzenek.

A nyelvtanítás sikertelenségének okát leghamarább megtaláljuk abban a képtelen eljárásban, hogy a természettudományokban ujabban mindinkább tért hódító elemző módszert átvitték az összes többi tantárgyakra. A természettudományokat ma már lehetetlen egészükben átölelni; a középiskola kénytelen az elemi igazságokkal megelégedni s azok szintézisét, továbbfejlesztését az egyes tanulók magánvékenységére bízni. A nyelvek ismeretében ellenkezőleg: nem az a fő, hogy az idegen nyelven beszélő pontosan tudja *csitálni* a nyelvtan alapszabályait, hanem hogy az egész nyelv fölött legyen biztos áttekintése, a részletek mellőzésével *mozogni* tudjon az illető nyelvben. Ezt pedig a mai rendszerrel, mikor nyelvtani szabályok tömkelegét magoitatjuk be a diákkal, száraz, összefüggéstelen mondatok lélekölő fordítgatásával csapjuk agyon az órát és tanuló kedvét is egyuttal; ezt ma elérni nem lehet.

Nem is olyan régen vette kezébe Wlassics a tanterv-revizió régen sürgetett ügyét. Nagyon sok óhajt megvalósított annak a keretében, de kifelejtett egyet, a legfontosabbat: a nyelvtanítás gyökeres reformját. Pedig hogy ez milyen szükség-

séges, nemcsak a tanárgyűlés felszólalása bizonyítja. Mellette szól az a körülmény is, hogy a közös hadseregbe osztott önkénteseinknek 8, ill. 6 évi tanulás után is óriási nehézséget okoz a német nyelv, a melyet pedig — sajnos — eleget hallhat a közéletben is Magyarországon. A francia, latin vagy pláne a görög nyelvet pedig legjobb feltűnés keltése nélkül mellőzni ez alkalommal.

Ezen két módon kell segíteni: ki kell kutatni, hogy mely nyelvek tanítása szükséges hát valóban az általános műveltség megközelítéséhez? S ha ezzel tisztába jöttünk és leráztuk a fölösleges lomot az anyag mennyiségében, akkor rázzuk le a nem kevésbé fölösleges lomot a módszerben is: a megcsontosodott, élettelen szabályok bemagolását, a lélekölő fordítgatásokat s tanítsuk helyette az *élő nyelvet, a beszédet*.

Ez az első kérdés megoldása.

A második, az érzékiség megfékezése ellen szabályzatok semmit sem tehetnek. Itt nem didaktika, nem módszer, hanem szellem kell, még pedig olyan szellem, a melyet ma ugyan buzgón igyekeznek mindennűnen exorcitálni: a vallás-erkölcsös szellem. Az érzékiség terjedését az ifjúság lelki egyensúlyának megbillenése hozta magával. Több lett a műveltség terjedésével, a városok fejlődésével együtt járó kínálkozó alkalom, kevesebb a jóra figyelmeztető szó és példa a családban és iskolában egyaránt. Sőt tudunk esetet rá, hogy éppen onnan adatott a rossz példa, a honnan szóval és tettel csak

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Veszedelemes pitvarolás.

(Életkép Norvégiából).

Irtá: Björnsterne Björnson.

Mióta Asla felcseperedett és nagy lány lett, vége lett a rendnek és békének Husabyban. A legszemrevalóbb legények minden áldott éjszaka verekedést csaptak a faluban. Legveszedelmesebb szokott lenni a szombat éjszaka; ilyenkor nem is tért Asla atyja, az öreg Knut Husaby másképp nyugovóra, mint úgy, hogy bőrnadrágját magán hagyta s egy erős somfabotot készített az ágy mellé.

— Ha már ily csinos, tüzről pattant leányom van, gondot is kell viselnem rá, nehogy valami baja essék, — mondogatta az öregapó néha-napján.

Thore Nasset csak egyszerű mesterlegény volt s ennek dacára is voltak, a kik azt állították, hogy ő látogat el legsűrűbben a husaby-i parasztagazda házához.

Az öreg Knutnak nem volt inyére ez a mende-monda; ki is jelentette számtalanszor, hogy ez nem igaz, ő sohasem látta a legényt a háza táján. A falu népe azonban kinevette az öregot a háta megett s olyanformán nyilatkoztak az emberek, hogy ha gazduram minden zegzugot és szegletet megvizsgált volna, bizonyára megcsipte volna házában a Thore-gyereket.

Ezenközben kitavaszkodott az idő és Asla a lábas jószággal kiment a szabad nyári legelőre.

Olyankor tehát, midőn a tavaszi meleg vorrófény megfektette a völgyet, a sziklafalak hidegen nyújtották csucsukat a magasba a párazat fölé, a csorda kolompja szólt, a nyájörző kutyák ugattak, Asla pedig fent a hegyháton dancoltatott-nótázgatott és a pásztorkürtöt fújta, a legényeket, a kik lent a völgyben mezei munkákkal foglalkoztak, mindannyiszor valami különös érzés fogta el, mintha a szívükbe nyilallott volna valami.

És a mint a legközelebbi szombat elérkezett s az alkonyat beállott, lóhalálában iparkodtak a hegytetőre, a bájos szyrénhez feljutni. De a mily gyorsan felhatoltak, ép olyan lélekszakadva rohantak is le a legények a hegyről, mert a magasban épített pásztorkunyhó ajtaját egy tagbaszakadt, markos suhancz őrizte. Ő fogadta a buzgó udvaroncokat is, még pedig úgy, hogy egyre-másra kiröpítette őket a kunyhóból s némelyiknek oly alaposan ki találta tennei az ajtón a szűrét, hogy örökre megemlegette a röptiben hallott bucsuszavakat.

— Gyere csak máskor is! Ha nem volt elég egy sütetből, kaphatsz még többet is!

A falu legényeinek az volt az általános vélekedése, hogy az egész vidéken csak egy embernek vannak ilyen kemény öklei s az az egy ember nem lehet más, mint Thore Nasset. A gazdag és kevély parasztagazdák fiainak nagy száka volt a szemükben, hogy egy egyszerű

mesterlegény annyira otthonosan érzi magát a Husaby-tanyán.

Ugyanehhez a nézethez csatlakozott maga az öreg Knut is, a mint a d log mibenállásáról értesült. És megesküdött az üdvösségére, hogy ha más emberfia nem találkozik, ő megteszi, akármi lesz is, hogy a szerencsés fickónak a körmére üt s megpróbálja, hátha kitelik még tőle és a fiától az, hogy a gaz kópét megcsipik és guzsba köthetik.

Az öreg Knut már deresedni kezdő ember volt s nagyon közel járt a hatvanhoz, de azért még mindig jó erőben volt és ragaszkodott ama kedvencz szokásához, hogy ha a házi csendes életet elunta, legidősebb fiát magához véve jól kiduhajkotta magát a környéken esett hatalmas verekedéseken.

A Husaby-tanyához csupán egy hegyi ösvény vezetett, mely a hegyi majoron vitt keresztül. Az első szombat este aztán az történt, hogy mikor Thore koma a tanya felé lopódzott és a pajtát elérvén még jobban szaporázta a lépést, hogy az udvaron szerencsésen átosonjon, egy erős férfi kéz egész váratlanul torkonragadta.

— Mit akarsz? Mi bajod neked én velem? — szólt Thore az ismeretlen támadóhoz s ugya földhöz nyekkentette azt, hogy a szemei is csillagokat szórtak.

— Ne félj, meg tudod mindjárt! — hangzott most Thore háta megett egy másik hang s a szót egy hatalmas nyakleves is követte. Ez a valaki a támadó testvére volt.

nemeset lenne szabad hirdetni. A tanárok egy része elvesztette a szilárd vallás-erkölcsi alapot, mely hivatásának ideális felfogására készítette, más része anyagi gondokba merülve, szalmaszálak után kapdosva, igyekszik fenntartani magát és családját, a míg lehet — honnan nyerje hát a diák azt a vallásosan erkölcsös meggyőződést, mely az érzékiség túltengése ellen az egyedüli gyógyszer?

Fölvetette e tanár gyűlés is a kérdést, de a megoldást nem kísérlette meg. Nehéz is lenne a gyógyítást pár óra alatt eszközölni mikor évtizedek kárhozatos rombolásával állunk szemben. A mellett a kérdés olyan kényes, hogy még fölvetése is sokaknak visszatetszett, hát még ha valaki nyíltan odavágta volna a tanároknak az egész ország előtt: félre az üres jelszavakon lovagolással, félre az ál-igazságokkal, tegyék a tanítás központjává a vallást és a hazafiságot és meg lesz oldva a kérdés!

Azt az illetőt mint csendháborítót rendreutasították volna s a liberális lapok ma már ajánlgatnák a miniszter figyelmébe, mint veszélyes néppárti izgatót.

Azért jobb is volt a kérdést egyelőre nyíltan hagyni. A fejlődést nem lehet visszatartani; a jobbnak győznie kell. Csak az a különbség, hogy ma még lehetne az ellentéteket békésen kiegyenlíteni, míg talán pár év múlva mindez késő lesz s az elvekkel együtt nagyot bukfenchezhetnek olyan egyének is, akik nem is álmodják.

K. A.

Csendes foglalás.

Ha figyelemmel kísérjük hazánk térképeit, a legabszurdabb módon látjuk szét osztva a nemzetiségi gócpontokat s szinte határtalanul kiterjesztve ezeknek csápjait.

Ha egy fő vonalon utazunk, itt ott, mintha kiszaladt volna a talpunk alól Magyarország, oláh, tót, német, szász, sokác, bunyevác s a

jó ég tudja miféle terítoriumra lépünk az ország központjában és, ahol nem beszélnek magyarul s jó ha fejbe nem ütnek, ha mi beszélünk.

Ez tény! s ez a tény őseink határtalanul naiv eljárására mutat a telepítést illetőleg, melyet nem egyszer egy tót tisztartó szeszélye eszközölt s még határtalanabb nemtörődömségre, mely mellett még annyit sem kívántak a jó módba cseppent telepésektől, hogy az állam nyelvet megtanulják.

Bezzeg kívánta a művelt német a Bach-korszakban egész Magyarországtól s tanulta is anyakass magyar keményen, a nélkül, hogy valaki barbárnak mondta volna a kényszerért a németet. Ugyan így tesz Németország a lengyelekkel, kényszeríti az államnyelv tanulására, sőt el tiltja az anyanyelvet, így tesz Oroszország és legfőképpen így tesz Oláhország, mely annyira óvatos, hogy az oláh nyelven kívül más nyelven is megírt czégljelzésekre külön adót vet.

Csak mi nem merünk semmi komoly dolgot tenni nyelvünk érdekében, sőt képesek volnánk középiskoláinkat is memorandum gyárakká sülyeszteni.

Ez nem türelem, hanem valódi könnyelműség, mely mellett pompásan halad az idegen nemzetiségek csendes térfoglalása.

Lesz-e segítve erős magyar faji politikával ezen az életbe vágó bűnös mulasztáson? Nem tudjuk. De most programbeszédet és beszámolókat tartanak a honatyák. Tessék erről beszélni. Ez fontosabb, mint akár Bánffy ur, akár Széll ur, kiknek neve körül forognak az összes beszámolók és egyéb honatyai zagyaságok.

A nemzetiségi pontokat s az összes magyar községeket ismét mint óriási háló fonja át a zsidó faj. Nyelvre, fajra, történelmi multra csak olyan idegen mint a többi faj, vallásánál fogva még idegenebb, csak az a különbség, hogy míg a többi nemzetiségét ütni szabad és Istennek tetsző cselekedet a liberális hazaffyak előtt, addig a zsidó fajnak nincs hibája, ő áldás e hazán, ők nem is idegenek, hanem igazi hét próbás magyarok.

Ezek terjeszkedtek leghatártalanabban s a nélkül, hogy csak törődött volna is velük valaki.

Jöttek egy krajczár nélkül, nem kérdezték honnan, meggazdagodtak munkanélkül, nem kérdezték hogyan s élnek a hazafiság nimbuszában, nem kérdezik miért?

A vándorlás most is szakadatlanul tart. Mióta Oláhországból kitessékelék őket azóta se-regestől vonulnak át hazánkon, el-el cseppenve itt-ott egy része. Hát ezzel szemben is vigyázni kell.

Elég munka lesz azokat megemészteni, akik már benn vannak, hisz nagy részük még fanatikus és annyira nem magyar, hogy ki törli a magyar feliratu siremléket temetőjében, mint a mult évben négy esetet regisztráltak a lapok, pedig ilyesmiről szívesen szoktak hallgatni. Annyira nincsenek még át hasonulva nagy tömegekben, hogy legtöbb helyen egyházi nyelvük német s családi nyelvük is az, annyira nincsenek át hasonulva, hogy ma istisztátalannak tartanak mindenkit, ki nem közülök való.

Tudjuk, van egy rész, mely felgazdagodott, művelődött, jobb körökbe jutott, vagy igyekszik jutni. Ez el magyarosodott s nem is fanatikus, de a nagy tömeg, a sötét Máramaros, Ung, Ugocsa, Munkács, Pocsaj s az összes apró falvak zsidósága még mind meghódítandó terület.

Örködni kell határainkon, hogy el ne lép-jék teljesen az idegenek. Akik pedig már benn vannak, azokat tekintsük a magunkéinak s rajta legyünk, hogy ők is magukéjának tartsák e Hazát, e nemzetet s e nyelvet.

Akinek nem tetszik, menjen odébb, holt-tetem ne legyen az élő magyar organizmusban.

Arról szóljanak a program és beszámoló beszédek, hogy micsoda magyar politikát fog-nak folytatni, illetve végre megteremteni s ho-gyan állítják vissza a magyarság fejlődésének természetes alapját, a keresztény világ nézetet.

Ez a legégetőbb magyar politikai kérdés. E kérdések felszínre hozása pedig a beszámolók özöne előtt ne okozzon feltűnést senkinél, mert annyian akarnak urak lenni ebben az országban, hogy megbocsájtható, ha a magyar faj is szeretne ur lenni.

— Itt jön még a harmadik is, — kiáltotta most az öreg Knut a háttérből s ő is neki esett a jövevénynek.

Thore minden erejét összeszedte s a veszélyes pillanatban nagy testi ereje még jobban megnövekedett. Úgyes és fürge lett s hajlékony mint a szőlővessző s olyan öklelődzést vitt véghez maga körül, hogy ellenfelei felsziszentek fájdalomukban a csapások sulya alatt. Ha kellett leguggolt és átbújt ellenfeleinek a karjai alatt, úgy hogy a csapás nem őt, hanem a levegőt érte, viszont az ő ökle olyankor találta a Husaby fiukat mikor azok azt nem is várták. A vége persze mégis csak az lett, hogy Thore koma kikapott, még pedig alaposan kikapott, habár az öreg Knut később megvallotta, hogy életében még sohasem verekedett, ilyen derék legénnyel. A verekezés addig tartott míg a háboruszkodók megvérezték egymást. Ekkor azonban az öreg Husaby megálljt vezényelt, de hozzátette:

— Fiu! Ha a legközelebbi szombat estéjén ép bőrrel tudsz menekülni a husaby-i vén ordas és fiainak körmei közül, akkor Isten neki, legyen a tied az a kis kofa!

Thore nagy nehezen hazavánszorgott ösz-szetört tagjaival s midőn hazaért, első dolga volt az ágyba feküdni. A Husabyban esett verekezésről sokáig gunyolódtak még, sokat járt a világ szája, de abban megegyeztek, hogy mindenki azt kérdezte:

— Mi keresnivalója volt az istenadtának Husabyék házában.

Egy valaki azonban nem így beszélt s ez Asla volt. Ő azon a szombat estén is türelmetlenül várta szeretőjét, mikor tehát fülébe jutott a dolog és meghallotta, hogy mi történt az apja és a fia között, kapta magát, leült egy helybe és sirt, csak sirt szakadatlanul.

— Ha Thoreé nem lehetek, mit ér nekem az élet? Akkor semmi örömem sem lesz ezen a világon.

Thore egész vasárnap az ágyat nyomta, hétfőn pedig olyasmit érzett, hogy még hosszú ideig nem lesz szabad az ágyat elhagynia. Felvirradt a keddi nap, gyönyörű idő támadt. Az éj folyamán eső esett, a hegyek friss zöldben pompáztak, a lomb és virágillat becsapott a nyitott ablakon át a beteg szobába, a hegyoldalon a nyáj kolompja szólt, valaki a magasban nótázgatott — ha nem ült volna mellette az anyja vagy nem lett volna a szobában, a beteg bizonyára sirva fakadt volna a kifelé vágyakozás miatt, mert olyan türelmetlen volt, hogy alig bírta magát türtőztetni.

A szerda is eljött s Thore még mindig ágyban feküdt. Csütörtökön már szeget ütött a fejébe a dolog és szerfelett csodálkozott rajta, hogy tarthat annyi ideig ez az állapot. Tűnődni kezdett, hogy mi lesz, ha szombatig nem lábaltja ki a bajt. Es pénteken csakugyan felkelt ágyából. Fülébe zsongott az a figyelmeztetés, melyet Asla atyjától kapott:

— Ha a legközelebbi szombaton épp bőrrel tudsz szabadulni a husaby-i vén ordas és

fiainak körmei közül, akkor ám legyen tied a kis kofa.

Thore epedő tekintetet vetett a hegytetőre.

— Ott nincs mit keresnem. Nem vár ott rám ott egyéb, csak ütlegek és csihi-puhi! — gondolta magában a legény csüggedten és lemondással. A Hasuby-tanyához, a mint már említettük, csak egy ut vezetett fel a hegynek. Szó sincs róla, utóvégre valami elszánt mar-kos legény mégis csak módját ejthette, hogy a hegy tetejére feljuthasson, ha épen nem az egyenes utat választja is. Hisz ha a hegyfokot csónakon megkerülte és a tulsó oldalon kikötött, mégis csak felvergődhetett nagy ügygyel-bajjal a hegytetőre. Meg kell engedni különben azt az egyet, hogy a hegy annyira meredek volt, hogy még a kecskék is alig tudtak az oldalán megkapaszkodni.

Szombaton már egész nap kint jár-kelt Thore a szobán kívül a szabadban. A nap gyönyörűen sütött, úgy, hogy az egész természet meglevenedett, néha-néha a hegytetőn énekelt nótá dallamai is lehallatszottak a völgybe. Még akkor is a ház előtt üldögélt a legény, midőn a nap lefele hanyatlott az égbolton, a sziklafalak oduiból pedig füst módjára gomolygott elő a köd és esti pára. Egy idő múlva Thore feltekintett a magasba a hegyesucs felé, ott mélységes csend uralkodott. Átnézett a szomszéd Husaby-tanya ud-varára, azután leoldozta a csónakot, eltaszította a partról s elkezdett evezni, hogy a hegyfokot megkerülje.

Középiskolai tanárok országos gyűlése.

— II. nap. —

Nem kevesebb, mint öt tétel megvitatásával foglalkozott ma az országos tanáregyesület s ezek közül csak egy: az ifjúsági iratokról való értekezés foglalkozott a középiskola nemzeti irányu stadiumaival.

Igaz, hogy a modern idegen nyelvek tanításának nagy hibáit észleljük épen napjainkban, s ez elfogadhatóvá teszi, hogy a tanárság keresse a panaczeát az időlopásnak azon neme ellen, a mit ma középiskoláink idegen nyelvtanulásnak neveznek.

A gyűlésről itt következik tudósításunk:

Beöthy elnök megnyitván a közgyűlést, ártértek a napirendre.

Elsőnek *Lathóczy Mihály* (Losoncz) értekezett. »A régészet a középiskolában« című előadásában az előadó mindenekelőtt kijelenti, hogy esze ágában sincs akár a tanulóifjúságot, akár a tanárvilágot (ha mindjárt csak indítványképpen is) egy új tantárggyal megterhelni, csupán csak azt akarja elérni, hogy az érdeklődő kollégákat arra a hálás feladatra figyelmeztesse, melyet a régészetnek a már meglevő tantárgyak keretében juttathatunk. Alig van kor, melynek jellemző emlékei egyik-másik vidéken föl ne merülne. Nemcsak a Dunántul rendelkezik római emlékekkel: akadnak azok másutt is és a tanuló ifjúság kellő tájékoztatása számos (a mostani körülmények között elpusztuló) emléket mentene meg az elkallódástól. Mindezek alapján az előadó sürgeti a szemléleti oktatásnak a régészetre való kiterjesztését és a régiségtani álláspontnak az oktatás minden ágában való figyelembevételét.

Ezt egyszerűen tudomásul vették.

Következett *Gerevich Emil* igazgató előadása az ifjúsági iratokról. Ő azt indítványozza, hogy az eddig megjelent ifjúsági könyvek lajstromba szedessenek s az ezután megjelenő iratok előzetesen a miniszter által approbáltassanak.

Itt felszólalt *Dóczy Imre* (Debreczen), a ki ellenzi az approbációt, mely nem más, mint cenzúra. Ajánlja, hogy az ifjúsági iratok ügyét utasítsák vissza a vidéki tanári körökhöz.

Gaal Mózes (Budapest) azt hiszi, hogy a magyar ifjúsági iratok nagyon kevés erkölcsi veszedelmet rejtenek magukban, ennél fogva már a magyar ifjúsági iratok már apriori ajánlhatók. Az a fő szerinte, hogy a szülők vigyázzanak, hogy az általuk olvasott, sokszor léha könyvek ne kerüljenek a gyermekek kezébe.

Négyessy László (Budapest) erősen tiltakozik a sajtószabadság korában a miniszteri cenzúra ellen. Pártolja Dóczy javaslatát.

Gerevich Emil erre visszavonja javaslatát és csatlakozik Dóczy indítványához.

Beöthy elnök erre összegezi a megjegyzéseket, ő a maga részéről kiemeli, hogy a népi iskolai könyvtárak jegyzékét most állítják össze s hogy ehhez az egyes tanári körök megjegyzései becses anyagnak szolgálhatnak.

Majd Markovich Sándor értekezik a következő tételről: Az idegen élőnyelvek, különösen a német nyelv oktatása szemléltető alapon. Előadó a következő tételekbe foglalja össze előadását:

1. A köztapasztalat azt bizonyítja, hogy középiskoláinkban az idegen élőnyelvek oktatása eredménytelen. A közvélemény tovább megy s ebből az eredménytelenségből azt következteti, hogy az iskolában egyáltalán nem is lehet élőnyelvet megtanulni. 2. Nyilván a kitűzött célban, vagy az elérésére alkalmazott eszközökben, illetőleg a módszerben van a hiba. 3. Ha a célkitűzésben van a hiba, akkor tűzzünk ki olyan célt, a) melyet el tudunk érni, b) mely az élet követelményeivel harmóniában van. 4. Ha a módszerben van a hiba, akkor alkalmazzunk olyant, mely beválik; s a kezdő fokot megkedveltesse a tanulóval az idegen nyelvet s végül, mely nem szegi kedvét mindjárt a kezdőfokon túlterhelő, lélekölő, kárba vesző munkával. Lássuk, hogy eleven nyelvet tanul, nem pedig holt nyelvtant, szóhalmazt, a fordítás mesterségét. Ne várja éveken át: mikor kezdik már egyszer német vagy francia szóra tanítani s ne képedjen el, mikor egyszerre csak azt követelik tőle, hogy németül, francziául halljon, értsen, sőt tudjon is. 5. Ezekből folyólag: a) változtassunk a célkitűzésen s tegyük első helyre a nyelv elsajátítását szóban, írásban; b) változtassunk a módszeren; mellőzzük a be nem való módszereket s folytassuk kezdőfokon az elemi iskola módszerét az idegen élőnyelvek tanításában is; c) oktatásunkban, a kezdő fokon, ne a nyelvtan, hanem az eleven nyelv legyen az alap, melyre tovább építünk; d) az idegen élőnyelvek oktatásából zárjuk ki az anyanyelv tolmácsi használatát: az anyanyelvvel tolmácsolat rideg szótanulást is az ide-oda való fordítgatást, mert ez a fordító módszer megmetyeljezi, megrontja az anyanyelvet s eleven nyelvtudásra nem vezet.

A következő előadó ugyancsak *Lathóczy Mihály* (Losoncz) volt, a ki az idegen nyelvek tanításával foglalkozott. Az idegen nyelvek tanítása és a középiskolai olvasókörök című felolvasásában az előadó rámutat az idegen

nyelvek tanítása körül mutatkozó eredménytelenségre, melynek főokát a csekély óraszám kivül abban látja, hogy a különböző nyelvi ismerettel és nyelvkincsrel rendelkező növendékek egy kalap alá fogva vesznek részt a szorgalmi munkában. Ennek folytán a kezdőkre túlságos terhek hárulnak, míg a haladottabbak unatkoznak. Az utóbbiak nem érik el azt az irodalmi gyakorlatot, a melyre különben szert tehetnének. A nyelvtan és mondattan nem érdekli és nem érdekelheti őket. A remek írók olvasáshoz pedig nem juthatnak. Az előadó szerint ezen csakis úgy lehetne óraszaporítás nélkül segíteni, hogyha olvasóköröket szerveznének, melyekben az idegen nyelvek remekait a rendes órák kiegészítésül a vezető tanár magyarázata mellett olvasnák. A kezdők segítségül vennék az illető remekműnek magyar fordítását (pl. Faustnál a Dóczyt s Váradit Antalét), holott a haladók magát az eredetit olvasnák, a vezető tanár pedig tárgyi és esztetikai magyarázatokkal szolgálna. Ugyanígy lehetne tárgyalni a francia és angol remekműveket, sőt a gimnáziumokban a latin és görög munkákat is.

E kérdéshez *Szabó Ernő* (Győr), *Négyessy László* (Budapest) és *Gyomlai Gyula* (Budapest) szóltak. Mindnyájan konstataáltak azt a tényt, hogy a modern nyelveket az iskolában elsajátítani nem lehet, de ez nem is lehet céljuk, hanem csak az, hogy az illető irodalmat megismerjék s hogy ez csak kiegészítő része legyen a nemzeti irodalom tanításának.

Végül *Kemény Ferenc* budapesti reális-kolai tanár tette meg az indítványát: »Az érzékiség leküzdésére szolgáló utak és módok« című értekezése alapján. Erről a fontos és kényes kérdésről értekező a Lipcsében megjelenő szakfolyóiratban írt és Bécsben előadást tartott. Az értekezés tárgya: Mely eszközökkel és módokkal lehet az ifjúságnak érzéki ellenálló-képességét fokozni és őt a nemi élet korai megkezdése ellen megvédelmezni? Megokolja egyéni, családi, nemzeti, társadalmi és emberiségi fontosságának szempontjából. A kísértés keletkezik a modern, rossz nevelésből, a félszeg szokásokból, mik a jelen társadalmi életet uralják, pl. a városi és utcái élet kiszinezéséből, a rossz példák szemléléséből, a családi élet ziláltságából, a tivornyázásra felhívó számos alkalomból. Rámutat a probléma nehézségeire. Föl sorolja az elveket, mik a cél elérésénél mérvadók legyenek. Bemutatja, hogy a külföldi szakirodalom e kérdéssel mily behatóan foglalkozik és föl sorolja az idevágó irodalmi munkákat. Indítványozza: 1. Az Országos Középiskolai Ta-

Rendes napi munkáját elvégezvén, kint ült Asla szombat este a ház eresze alatt. A leány fejében az a gondolat járt, hogy szeretője ezen az estén nem fogja meglátogni, helyette azonban annál nagyobb számban jönnek majd más legények. Így tehát a nagy nyájörző kutyát szabadon eresztette s eltűnt a ház tájékaról, de senkinek nem mondta, hogy merre-hova megy. Ő pedig elment, kiválasztott egy helyet, a honnan az egész völgyet belátha a s ott letelepedett. A kőd azonban mind feljebb-feljebb szállt s a leánynak nem is volt esze hozzá, hogy az alatt fekvő völgybe letekintsen, mert minden csak az ő szomorú sorsára emlékeztetett ott. Helyet változtatott tehát s egész cél-talanul a nélkül, hogy valamire gondolna, olyan ponton helyezkedett el, a honnan a tóra láthatott. Valami megnyugtató, békességet árasztó volt abban, a mit neki ez a messzi kilátás nyújtott!

A leányt megszállotta a vágy, hogy énekeljen. Valami hosszan elnyújtott dallamu nótát választott s éneke messze elhangzott a néma éjszakában. A leányt magát is elragadta, megindította a bánatos dal és még egy versszakot énekelt. Ekkor azonban olyasmit vőlt hallani, mintha a mélységből neki valaki visszafelelne.

— Szent Isten, mi lehet ez? gondolta a leány s odament a meredeksziklafal szélére s átkarolva egy fiataliharfásudart, melynek ágai remegvelebegtek a mélység felett, letekintett amagashól. Nem vett észre semmit. Néma csendben terült el odalen a Fjord sima tükrével, még egy madár

sem verte fel a hullámok csendjét. Asla újra elfoglalta helyét s folytatta a dalt. Most azonban már egész világosan kivehető volt a visszhang, a mi a leány nótáját követte. A hang is ugyanaz volt, csak hogy most közelebből hallatszott.

— Ez már mégis csak különös! Itt kell lenni valaminek! — szólt Asla s pár lépést tévén előre, lehajolt a mélység fölé. Egy saj-kát vett észre a sziklafal mentén, mely a rettenetes mélységben alig látszott nagyobbak, mint egy kagyló háza.

Szemeit még jobban megerőltetve, egy piros sapkát, majd ezalatt egy fiatal suhanczot pillantott meg, a ki a meredek sziklapon felfele kuszott.

— Vajjon ki lehet a vakmerő? — Találgatta Asla magában s a fa ágát eleresztve messze ugrott a parttól. A leány nagyon jól tudta, hogy ki lehet, a ki közeledik, de örömeiben maga sem mert a saját kérdésére megfelelni, hanem levetette magát a pázsitra, belemarkolt kezével a fűbe s teljes erejéből húzta a fűszálakat, mintha kedvesét huzná felfele, mintha valaki ráparancsolt volna, hogy el ne eressze azokat.

Az ártatlan fűszálak gyökerei azonban meglapultak, elszakadtak az anyaföldtől, mire a leány felsikoltott és hangosan Istenhez fohász-kodott, hogy segítse meg az ő szeretőjét. De ekkor eszébe jutott neki, hogy Thore vállalkozása egyenes istenkísértés s a szerencsétlen nem is várhat oltalmat a jó Istentől.

— Csak még most az egyszer ne hagyj el jó Atyám! — esdekelt a leány és átkarolta kezével a mellette örkdő kutya nyakát, mintha Thore fejét szorítá kebelére.

Az idő borzasztó nehezen telt és végteleen hosszúnak tűnt fel minden perc.

Egyszer csak a kutya elszabadult. Odafutott a szikla szélére s elkezdett csaholni, miközben farkát csóválta, mintha ismerőst várna. Majd visszafutott Aslához és a nyakába ugrott gazdasszonyának, úgy, hogy két lába Asla vállain pihent. De itt sem maradt sokáig, hanem újból visszaroht a mélység szélére. Egyszer csak egy piros sipka bukkant fel a hegytetőn, nyomban utána egy jól megtermett fiatal legénynek alakja vált ki a félhomályból.

Thore egy szempillantás alatt Asla mellett termett. Szólni nem tudott, mert a szó ebben a pillanatban torkára akadt. Nagy nehezen mégis hebegett valamit, ennek azonban nem igen volt értelme.

Az öreg Knut Husaby is megtudta a dolgot, ő sem beszélt sokat, nem pazarolta a szót, mindössze ennyit mondott:

— Ez a fiu igazán megérdemli a lányom kezét, legyen hát övé a kis kofa.

De ennek legalább volt értelme.

nári Egyesület bizottságot küld ki azon eszközök és módok tanulmányozására, a melyek alkalmasak arra, hogy az ifjúságnak ellenálló képességét az érzelmi kísértésekkel szemben fokozzák és a korai kísértésektől lehetőleg megóvják. Az O. K. T. E. továbbá vidéki köröknek figyelmébe ajánlja a tétel megvitatását. 2. Az O. K. T. E. egyidejűleg a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak és az országos közoktatási tanácsnak is figyelmébe ajánlja ezen, a nevelésre és minden foku és nemű iskolára olyannyira fontos tényezőt és ajánlja, hogy megvitatására országos ankét hívassék össze.

Ebben úgy határozott a közgyűlés, hogy e tárgy megfontolására ajánltassék az egyes köröknek és ha ezek véleményüket nyilvánították, határozzon a jövő évi közgyűlés.

Négyessy László előterjesztette a jövő évi költségvetést, melyet elfogadnak.

Mintán ezzel a napirend kimerült Beöthy elnök berekesztette a gyűlést és köszönetet mond a tanáregyesület nevében Temesvár város közönségének, a polgári és politikai hatóságnak a püspöknek, a temesvári tanári karnak a támogatásért és szíves fogadtatásért.

Holnap három napra terjedő kirándulásra indulnak a tanárok. Megnézik Aninát, Oraviczát, az Aldunát (Ada-kaleh, Vaskapucsatorna és a Korona-kápolna megtekintésével) és Herkulesfürdőt.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: dr. Bulyovszky József polgármester elnökle alatt: dr. Hoványi Géza, Papp Miklós, Sipos Orbán, Dús László, dr. Grósz Albert, Kikinday Gyula, Némethy Károly, Mihály Adolf, Mezey Mihály, dr. Gramm Károly, dr. Baróthy Ákos, dr. Nagy Géza, Hlatky Endre, Szűts Dezső aljegyző.

A polgármester havi jelentésének adatait már közöltük.

Kapcsolatosan felszólalt Mihály Adolf. Kossuth-utca és Nagy Körös-utca szűk az állathajtásra. Okvetlen segíteni kell ez állapoton. Keressék meg a tanácsot, hogy egy marhahajtó-ut felállítására iránt tegyen javaslatot.

Dr. Bulyovszky József feleslegesnek tartja a felszólalást, mert az állatvásárterek rendezésének kérdése a közelebbi közgyűlésen tárgyalás alá fog kerülni s ezzel kapcsolatosan oldják meg a marhahajtó utak ügyét is.

A polgármester felvilágosítását tudomásul vették.

A polgármester jelentését valamint a szakelődök nemleges jelentéseit szintén tudomásul vették.

A felolvasott miniszteri leiratok, adóügyek észrevétel nélkül elfogadtattak.

A Parobek-gát védelmére épített kőrákás költségeinek felerészét Nagyvárad város köteles viselni.

A reáliskola fenntartásához a város évenként 8000 koronával járul s a fűtés és világítás költségeit is viseli. A bizottság felir a miszterhez, hogy a várost mentse fel ezektől a terhektől. Óriási összeget költ a közoktatásra.

A Nagy Sándor-utczán Déry János kereskedő árusátrát építtetett. Ez ellen özv. gr. Bethlen Gergelyné és Czillér Imre felszólaltak, mert ez utóbbinak üzletét eltakarja a sátor. Új helyszíni szemlét tartottak, a melyekre Czillér Imre észrevételeket tett. Visszaadják a tanácsnak, hogy hozzon határozatot.

Papp Miklós kir. pénzügyigazgató előterjesztette dr. Berkovits Ferenc bizottsági tag indítványát, a melyben az árverésre kerülő in-

gatlanok adótartozásának biztosítása, illetve a telekkönyvre vezetését javasolja. Kiadták a kir. pénzügyigazgatónak véleményadás végett.

Még néhány adóügyet és felelőzést intéztek el s az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 7. Nagyvárad város központi választmányának ülése d. u. 4 órákor.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

* A színház építése. Nagyvárad város színház építő bizottsága tegnap délután ülést tartott Komlóssy József elnökle alatt; jelen voltak: Száhlender Károly, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Kikinday Gyula, dr. Baróthy Ákos, Dús László, ifj. Rimanóczy Kálmán, Lovas Zsigmond, Krupicza József, Sztarill Ferencz, továbbá Helmer építési tanácsos, a tervező czég egyik tagja.

A színház mellékhelyiségeinek ablakain homályos üveget alkalmaznak, hogy ne lehessen belátni. A különbözet 33 korona. — A nyári szellőztető készüléket az építési tanácsos feleslegesnek tartja, mert a nyári szellőztetést az ablakok által is lehet eszközölni. — A színház előtt világító órával ellátott kandelabert óhajtanak állítani. Az építési tanácsnok be is mutatott egy tervet, de ez 4000 frtba kerülne. E felett napirendre tértek, mert drága; hanem utasították a mérnöki hivatalt, hogy tegyen javaslatot arra nézve, miszerint az eddigi kandelaberre tegyenek világító órát. — Krubicza József előterjesztést tett, hogy a költségvetésből ki van hagyva több függöny és 8 kazettaállvány. Ezek pedig szükségesek. A költség 1400 korona. A tanácshoz terjesztik be s a megrendelést javasolja a bizottság.

* A megyei választók névjegyzéke. Bihar-vármegye központi választmánya a választók névjegyzéke ellen beadott felszólamlások ügyében Szunyogh Péter alispán elnökle mellett tegnap délelőtt tíz órákor ülést tartott. Jelen voltak: Vidovich György, Wertheimstein Alfréd, Hraniczky Károly, Papp János, Wallner Ödön, Gálbory Sámuel, Keszthelyi Zoltán, Jerzsák István, Kovács Béla, Örley Kálmán, Balogh Lajos, Markovits Károly. A központi választmány összesen ötvenöt felszólalási kérvényt intézett el. E felszólamlások részben névküigazítások, részben törlések, részben pedig a névjegyzékbe leendő felvételek iránt történtek. A központi választmány a névküigazításra vonatkozó felszólamlásoknak nagy részben helyt adott. A névjegyzékbe való felvétel, azonban csak néhány esetben teljesítette. Az ülésekről szóló jegyzőkönyv tizenhét ivre terjed. Az ennek értelmében kiigazított névjegyzék f. év július 20-tól július 30-ig az alispáni irattárban közszemlére lesznek kitéve, miről a járási főszolgabírókat és az érdekelteket avval a tudnivalóval értesítik, hogy esetleges felelőzéseiket a kitéltől, illetve értesítéstől számított tíz nap alatt tehetik meg.

* Jönnek a huszárok. A honvéd huszárok közelebb nagy gyakorlatot tartanak Nagyvárad környékén, illetve Bihar-megyében. A szegedi 3. honvéd huszár ezred a gyakorlatokra ma Nagyváradra érkezik, Bartuska alezredes parancsnoksága alatt.

* A Lónyayak osztozkodnak. Lónyay Elemér gróf bodrog-olaszi-i birtokát bérbe akarja adni, de a családi kastélyt és a most épített parkot megtartja. A múlt héten különben Lónyay Elemér és Gábor grófok azért jártak Olaszban, mert akkor történt a két testvér közt a Lónyay-birtok megosztása. E szerint az ősi nagy-lónyai, deregyői és cseri birtokok Gábor gróf — és a bodrog-olaszi-i, zsadányi, sárai, Vilmos-tanyai és a bótrágyi uradalmak Elemér gróf birtokában maradnak. A két uradalom becsértéke három millió korona.

* Vízvezeték viz nélkül. Hetek óta rebesgetik, hogy a nagy fogyasztás és pazarlás miatt beáll Nagyváradon a vízhiány. Tegnap bekövetkezett a fenyegetés. Reggel kidobolták, hogy délelőtt 10 órákor elzárják a vízvezeték s délután 6 óráig nem lehet vizet engedni a vízvezeteki csapokból.

A város jó részén mit sem tudtak előzetesen a csövek elzárásáról s így viz nélkül maradtak, a mi nagyon sok kellemetlenséggel járt.

A vízfogyasztás megszorítása mindaddig fen fog tartatni, amíg a forró napok tartanak. Erre vonatkozólag dr. Bulyovszky József polgármester a következő hirdetményt bocsátotta ki:

A város közönsége a beállott melegebb időszak folytán a vízvezeteki vizet a szükséges felül oly mérvben vette igénybe, hogy a vízszolgáltatás korlátozása vált szükségessé s mintán a tanácsnak a város közönségéhez intézett azon figyelmeztetése, hogy a vízvezeteki viz pazarlásától tartózkodjék s a nagyobb fogyasztóknál a vízszolgáltatás korlátozása eredményre nem vezetett, sőt f. évi július hó 4-én déli 12 órától f. évi július hó 5-ikén reggel 7 óráig a vízpazarlás oly mérvet öltött, hogy a vízvezeték sürgős elzárása iránt a nagyobb veszélyek elhárítása végett késedelem nélkül intézkedni kellett, miért is a közönség döbbszó útján s a rendőrség által házról-házra járva figyelmeztett, hogy a vízvezeték f. évi július hó 5-én déli 12 órától délután 6 óráig és este 8 órától másnap azaz 6-án reggel 6 óráig el fog záratni.

Folyó évi július hó 6-ik napjától kezdve pedig a további intézkedésig minden nap délelőtt 10 órától délután 6 óráig a vízvezeték elzárva lesz.

Figyelmeztetjük tehát a közönséget, hogy vízszükségletét azon idő alatt, míg a vízvezeték nyitva van szerezze be, a további vízpazarlástól pedig annyival is inkább tartózkodjék, mivel ellenesethen a vízszolgáltatást még nagyobb mérvben leszünk kénytelenek korlátozni. Végül a háztulajdonosokat figyelmeztetjük, hogy saját érdekükben szigorúan ügyeljenek arra, hogy a netaláni tűz esetében az első segélyre szükséges vízmennyiség tartányokban a háznál készletben tartassék s így a vízvezeték kifolyó csapjai a vízvezeték elzárási ideje alatt ki ne nyitassék, mivel a kinyitás által a csövekbe levegő tolt be, mely a házi vezetéket gyakori esetben szétnyomja.

Nagyváradon, 1900. évi július hó 5-én.

A városi tanács.

* Bihar vár. Még mindig felderítetlen pont honfoglalási történetünkben Béla király névtelen jegyzőjének Menumorutja, ki Bihar várából igazgatja Kozárországot. A Bihar-vármegyei és nagyvárad történelmi és régészeti egyesület ásatásokat rendezett nemrég a hajdani híres bihari vár területén. Ez ásatásokról most a többi közt a következőket olvassuk a »Századok« új füzetében:

Tudjuk, hogy a bihari vár az északi és északkeleti vármegyékkel az Árpádházi hercegek birtoka volt; hogy Szent László király is innen indult ki dicsőségteljes uralkodói pályájára, de az is bizonyos, hogy éppen ő támasztott versenytársat Biharnak, mikor a Sebes-Körös mentén pártfogásába vette az addig nagyon is jelentéktelen Váradot. S a mint a hathatós királyi pártfogás alatt Várad egyre

növekszik, úgy hanyatlik Bihar, míg végleg átadja szerepét Váradnak, meg elégedvén azzal a dicsőséggel, hogy a történeti mozzanatokban oly gazdag Biharvármegyének nevet adhatott. De, hogy kik voltak a vár építőmesterei, erre a kérdésre a történelmi források nem adnak feleletet. Annyi bizonyos, hogy ama népek között kell őket keresnünk, kik őseink bejövetelétől itt huzamosabb ideig laktak. De hogy dákok avagy rómaiak, vagy éppen szlávok voltak-e? azt a jövő tudománya fogja megmondani. Az avarokat kihagyhatjuk, nekik ringjeik voltak; a szlávoknál azonban tovább időzhetünk. Maga vár neve: Bihar, szláv szó, bihor-vihar, kiégett földet jelent. Bizonyos az is, hogy Bihar főfészke volt az e tájon lakó szlávoknak, kik sárból, földből négyszögletes várakat építettek. Az sem lehetetlen, — bár tekintve a várnak kulturában eltöltött rövid életét, nem igen támogathatni — hogy a föld bástyákra maguk a magyarok emelték a falakat. De ez csak akkor történhetett, midőn a fejlődő kultúra képesítette őket ilyen műalkotásokra, midőn a kereszténység e tájon is éreztette mivelő hatását. Hogy azonban mikor lett a kereszténység a Körösök és a Berettyó mellékén otthonossá, ez mindaddig kétséges lesz, míg a bihari, illetőleg a váradi püspökség alapításának kora dönthetetlenül megállapítva nem lesz. Az említett ásatások kevés eredményt jártak a bihari vár eredetének felfedezését illetőleg, de régészeti szempontból még sem bizonyultak haszontalannak. Sikertült ugyanis két teljesen ép tért találni, ereklyékkel és teljesen ép csontvázakkal, melyek arccal kelet felé fekszenek. A sírokat ama falazatnál találták, a mely különös sajátosságával arra enged következtetni, hogy ott a kereszténység korában templom állott. A két, egymástól több méternyi távolságban fekvő sír ugyanama formában, benne az ereklyék ugyanama keleti fekvésben: véletlen műve nem lehet, hanem vallásos szokás követelménye. Különbben az említett sírokból kicsi és nagy koponyák s más emberi ereklyék vegyesen fordulnak elő. A koponyák között tulnyomó számmal vannak a keskeny, hosszú alakúak, alacsony, nyomott homlokkal, hátul gyakran erős dudorodással. Az egyik ilyen feltűnő koponya hossza 19.5, szélessége 13, mélysége 12.6, körülete pedig 53.4 centiméter.

* **Szerencsétlenül járt munkás.** Szerdán reggel a Heller-féle szeszgyárban egy ember saját vigyázatlansága folytán majdnem életével fizetett. Csopor Pávelnek hívják a szerencsétlent, a ki a galicziai Szanok községből származott Nagyváradra. A gép már javában működött, a mikor az egyik kerékről a gépszij leesett. Az ott álló Csopor ekkor fel akarta tenni a sebesen forgó kerékre, a mikor a szij hirtelen elkapta a jobb kezét és félkarban eltörte. Pusztán a véletlennek köszönheti, hogy nagyobb baja nem esett és a biztos halál elől elmenekülhetett. A sérültet beszállították a Bihar megyei Közkórházba, a hol gondos ápolás alá vették.

* **Merénylet egy huszártiszt ellen.** Mint nekünk Debreczenből írják, hétfőn éjjel gróf Keglevich huszártiszt helyettesre, a mint a huszárlaktanya felé ment, valaki rálőtt. A lövés szerencsére célt tévesztett. — A tiszt helyettes másnap feljelentette az esetet a rendőrségnél, mely szigorú vizsgálatot indított. Kedden este az őrző egy huszárt vitt be a rendőrségre, a ki már több nap óta bujdosott a városban. A vizsgálat folyamán erős gyanu merült fel, hogy a merényletet gr. Keglevich ellen ő követte el.

* **Nagy sikkasztás Ujpesten.** Az Ujpest-vidéki takarékpénztár még kedden beküldte Schulz Miksa nevű szolgáját a fővárosba, hogy egy nagyobb értékű czecket itt beváltson. A hűtlen szolga fel is vette a pénzt, körülbelül huszezer koronát, de a helyett, hogy hazament volna Ujpestre, eltűnt a pénzzel együtt. A megkárosított takarékpénztár még aznap feljelentést tett a rendőrségen, de a megindult nyomozás csak azt derítette ki, hogy a sikkasztó

szolga minden valószínűség szerint Amerika felé vette útját. Schulz ugyanis már gyermekkorában hosszabb időt töltött odakünn, utóbb visszajött Magyarországra, a hol megnősült. Schulz rovvott előéletű ember s most feleségét s gyermekeit a legnagyobb nyomorban hagyta vissza. — A sikkasztó szolga hozzátartozói hír szerint kezességet vállaltak a kár megtérítéséért.

* **Ha eső nem lesz, térszene is lesz.** Ezt jelzi egy katonai hivatalos formulába öltöztetett, lajthán tuli nyelvű »Aviso.« Ma este 6—7 óráig a Széchenyi-téren játszik a 37. gyalogezred zenekara, de csak »bei günstiger Witterung,« vagyis magyarul: ha eső nem lesz.

* **Hegedüs miniszter Brassóban.** Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter családjával együtt tegnap délután 2 órakor a háromszéki vasuton ideérkezett. A pályaudvaron a város előkelő közönsége teljes számmal megjelent a miniszter fogadására, a kit Maurer Mihály főispán üdvözölt, míg a miniszter nejét női küldöttség, élén özvegy Dömen Zoltánné üdvözölte. A különböző küldöttségek fogadása délután 3 órakor kezdődött és másfél órán át tartott. A miniszter ezután családjával együtt a tiszteletére rendezett iparkiallítást tekintette meg, a hol Eitel Gusztáv, a kereskedelmi és iparkamara titkára fogadta; innen a cukorgyárhoz hajtatott, a hol Verzar Jenő kalauzolta. Azután az állami faipari szakiskola részletes megtekintése következett, a hol a miniszterhez Orbán Ferencz felső kereskedelmi iskolai igazgató intézett üdvözlő beszédet. A Schiel-féle vasgyárnál és a Scherg Vilmos féle posztógyárnál a minisztert a tulajdonosok fogadták s ez alkalommal Scherg uzsonnával lepte meg a vendégeket. Végül a kőolajfinomítógárt tekintette meg a miniszter s innen esti 8 órakor lakására hajtatott, a hol tiszteletére a katonai zenekar szerenádot rendezett. Az ünnepélyt több, mint kétszáz terítéki lakoma zárta be, melyen számos lelkes felköszöntőben ünnepelték a minisztert.

* **A mezitelen ember.** A Lágymányoson, a Promontori-ut mentén az árokban talált férfit még mindig nem lehetett kihallgatni, a menyinyiben a beszállítása óta, vagyis kedd este óta magához nem tért. Az orvosok is tehetetlenül állanak, mert semmi módon nem tudják észmeletre hozni s így esete még a rejtélyesség homályában van.

* **A mayerlingi hazugság.** Néhány hónap előtt az egész világon nagy feltűnést keltett egy Odescalchi hercegné néhány közleménye, melyeket egy párisi lapban tett közé és a melyek Rudolf trónörökös halálára vonatkoznak. E »leleplezések« szerint Rudolf trónörökös Vecsere bárónőnek esett áldozatul, aki visszautasított szerelmeért úgy állott bosszút, hogy megölte a trónörökösöt. Ez a szenzációs verzió sok felé hitelt talált, de most alaposan megczáfolja báró Planitz Ernő egy kis füzeté, mely a »Mayerlingi hazugság« czim alatt német nyelven egy berlini czég kiadásában került a könyvpiaçra. Báró Planitz, a ki a Rudolf trónörökös tragédiája körül támadt irodalomban a legelső tekintélyek egyike, pontról-pontra megczáfolja Odescalchi hercegné állításait és tönkreteszti azt a mesét, a mit a hercegné a szerencsétlenül járt trónörökös katasztrófájáról költött. Az érdekes füzet, mely egész sereg eddig ismeretlen tényt hoz napvilágra, azt bizonyítja, hogy Rudolf trónörökös halála nem bosszunak a műve, hanem megrázó lelki konfliktus következménye.

* **Pórujlart fészekrabló.** Asztal Lajos 12 éves iskolás fiú Budapesten az üllői-ut végében levő erdőben avval mulatozott, hogy madár-

fészkekből kiszedte a tojásokat, meg a madárfiókokat. E közben az egyik fáról lepottyant s mind a két karját eltörte. Bevitték a szomszédos István-kórházba.

* **Bachó megőrült.** Bachó István, az első magyar honvédszenekar kiváló karmestere, a ki ezelőtt pár évvel Nagyváradon időzött s mint ügyes zenész volt ismeretes, Budapesten megőrült. Bachónak a honvédszenekarral ma kellett volna lejönnie Nagyváradra a honvéd hadapród-iskola évváró ünnepére, a miben közbejött szerencsétlensége akadályozta meg. A szerencsétlen karmestert az örültek házába szállították s szomorú esetének híre a fővárosban általános részvétet keltett.

* **Vérengző korhely.** Oroszi község lakosait borzasztó vérengzés tartja izgalomban. Egy elzúllott korhely legény állott bosszút egy tisztes családnak leányán és testvérén. Kozma Mihály orosz-i legény még az időben, a mikor szüleinek gondozása alatt állott, gyakran ellátogatott Verő András házába, a hol a család szeme fényének, a szép Verő Ágnesnek udvarolt. Időközben elhaltak Kozma szülei s a mint a legény egyedül maradt, korhelykodásra adta magát s csakhamar nyakára hágott szülei örökségének. Verőék e közben többször figyelmeztették Kozmát, hogy hagyjon fel a korhely élettel. Minthogy azonban sem a jó tanács, sem a szép Ágnes kérése nem használt, sőt az utóbbi időben botrányos jeleneteket is idézett elő, Kozmát kiutasították Verőéktől. E hó 3-ikán este felé Kozma kissé ittas állapotban ballagott Verőék háza előtt, hol találkozott Verő Ágnessel. Kozma kérlelte a leányt, hogy bocsásson meg neki, de a leány nem állt szóba vele, hanem be akart menekülni az udvarra. Kozma ekkor megragadta a leányt és késsel a hátába szurta. A leány segélykiáltására előfutott Verő József is, a leány felnőtt testvére és kiakarta csavarni kezéből a kést, miközben azt is mellbe szurta s rövid kínlás után a Verő család két legszébb sarja esett áldozatul Kozma bosszújának. A gyilkost elfogta a csendőrség és átadták a járásbírósnak. A vizsgálóbíró még tegnap kiutazott a helyszínére, hogy az áldozatok hulláját felboncolják.

* **Gotterhalte . . .** Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter nagy dobbal hirdett székelyföldi útjában kiemelkedő mozzanat történt, amely élénk világításba helyezi azt a nagy hatást, melyet a miniszter hazafias irányu, czéltudatos s a magyar ipar és magyarság érdekében kifejtett működése már eddig is keltett.

Mikor a miniszter szombaton Megyesfalván megtekintette gróf Lázár Jenő asztalos műhelyét, a megyesfalvi oláh hitközség egyik előjárója az utcára kiállított iskolásgyermekekkel elénekeltette azt a dalt, melylyel, azt hitte, hogy leginkább hizeleghet a miniszternek. Amint Hegedüs az iskolásgyermekek csoportja elé ért, a csemeték kórusban zendítették rá, hogy:

— *Gott erhalte, Gott beschütze!* . . .

Bizonyosak vagyunk felőle, hogy ezen a durva merényleten maga Hegedüs kereskedelemügyi miniszter botrányozott meg a legjobban.

S csak mint jellemző és — tegyük hozzá lesújtó módon jellemző — jelenségre mutatunk rá a megyesfalvi oláh hitközség előjárójának merényletére.

* **Brutális férj.** To-Keszin Takács József kocsis legény elvett feleségül egy cselédleányt. Eleinte boldogan éltek együtt, de a faluba nemsokára pletykázni kezdtek az asszonyok, hogy Takács Józsefet megcsalja a felesége, nem volt az már leánykorában sem jóféle perszóna. A kocsis durva volt és vad, eleinte nem hitt a mende-mondának; de később megfogamzott lelkében a gyanu, különösen hogy a felesége egyszer késő este jött csak haza és azt mondta, hogy a rokonainál volt. Dühét azonban elfojtotta. Kikocsizott feleségé-

vel a kukoricaföldjükre, ott letelepedte az asszonyt és revolverrel fenyegette: valja be van-e kedvese. Az asszony égre-földre esküdözött, hogy nincs, aztán később szinte negédesen odavágta:

— Leánykoromban volt; de azért becsületes leány maradtam.

A kocsinak agyára szállt a vér. Majd lerántotta a kocsi a szijistrángot és azzal addig verte az asszonyt, amíg elaléltan a földre nem rogyott; aztán odakötözte a lóhoz s azt szabadon eresztette és hatalmas ostorcsapással nekiindította a pusztának. Körülbelül négy kilométert vágathatott a ló az országúton, míg emberek jöttek és a borzalmas fogatot letartóztatták s mikor a lovat elfogták, az asszony még életben volt. Testéről, — mely több sebből vérzett — csafatokban lógott le a ruha s arcát is össze-vissza zúzták az országút kiálló kövei. Az asszonyt beszállították a községbe, azonnal értesítették az esetről az előjáróságot. Takácsné életben maradásához kevés a remény. A kegyetlen férjet letartóztatták és átadták a bíróságnak.

*** Házeltolás Budapesten.** Ugy látszik, hogy mégis meghonosodnak majd nálunk az épületeltolások. A főváros végre elfogadta Freestads és társa amerikai mérnökök ajánlatát a mester-utcai iskola eltolása tárgyában. Ezt az alkut végre a kormány is jóváhagyta s a tanács intézkedett, hogy a vállalkozók mielőbb munkához foghassanak, mert az eltolásnak az idei iskolai szünet alatt okvetlenül végbe kell mennie. Az első dolog tehát az volt, hogy az amerikai mérnökök az iskola mellett munkaterületet nyerjenek s az iskola mögött megszeresse a város azt a telket, a hova az iskolát tolják. Két ferencvárosi háziurral kellett e végből alkuba lépni. Az egyik telek, melyet meg kellett szerezni, a Krupp-örökségé. Ez a telek 228.40 négyszögöl kiterjedésű és a ki-sajátítási bizottság megkötötte a barátság-s egyezséget négyszögölenként 250 korona vétel-áron. A másik telek Scheibel Károly asztalos-mesteré. Tőle 39 négyszögölet kellett kisajátítani, de épület is áll a telken, hát az is kár-talanítandó. Vele 12000 koronában egyeztek ki. A vételár fedezete iránt a pénzügyi bizott-ság holnap fog javaslatot tenni. Az érdekelt telektulajdonosok azonban kijelentették, hogy a szerződésnek a tanács részéről való elfogadása után azonnal átadják a munkaterületet. Így tehát e tekintetben akadály többé nem forog fenn. A tanács közoktatási ügyosztálya a ház-eltoló vállalkozókkal kötendő szerződést már elkészítette az előzetes megállapodások alap-ján. A szerződés csak aláírásra vár. A vállal-kozó mérnökök kötelesek az iskolát július el-sejétől számított két hónap alatt eltolni, szept-temberben a szükséges tatarozásokat s javítá-sokat teljesíteni s szeptember végére az iskolát tel-jesen használható állapotban a városnak, átadni, hogy a tanítás benne megkezdhető legyen. Kö-telesek az iskola mérnökökileg felbecsült egész értékét, vagyis 280.000 koronát biztosítéknul le-tenni, a mint ők maguk is eredetileg ajánlot-ták. Az amerikai mérnökök a fővároshoz jött értesítés szerint már körülbelül két hete ha-jóra szálltak Chicagóban, hogy Budapestre jön-nek a munka teljesítése végett. A városházán napról-napra várják őket, hogy letegyék az óvadékot és aláírják a szerződést. Ennek a legközelebbi napokban meg kell történnie.

*** Gyilkosság a templomban.** Véres eset-nek volt színhelye e hó 3-án a letelei templom, hol egy rovott életű csavargó meggyilkolta a község harangozóját, *Paléta* Jánost. Skrobák Antal galicziai csavargó, e hó 2-án délután belopódzott a letelei templomba s ott az egyik gyóntatószékbe elrejtőzött. A harangozó este-felé gyanútlanul bezárta a templom ajtaját s a kulcsokat, mivel a plebános távol volt a fa-luból, magával vitte. Éjfél tájban a községi éj-jeli őr azzal a hírrel lármázta fel *Paléta* ha-rangozót, hogy valaki bent van a templomban, mert nagy zörgés hallatszik ki. A harangozó ekkor magához vette a kulcsokat és az éjjeli őrral bement a templomba, hogy a zörgés okát megtudja. A halvány lámpafénynél egy

alakot pillantott meg, a ki egy sarokban volt meghúzódva. *Paléta* utánnakapott az alaknak, mire az rejtekből előugorva egy élesre fent késsel a harangozót mellbe döfte. Azután me-nekülni akart a templom oldalajtáján, de az éjjeli őrnek itt sikerült elfogni s heves küzde-lem után kezeiből a gyilkoló kést kicsavarta. *Paléta* a sebébe tegnap reggel meghalt. Az el-fogott gyilkos, a mint ezt a vizsgálat kideri-tette, feltörte a templom-perselyeket s ebbeli munkája közben okozta azt a zajt, a mit az éjjeli őr meghallott. A gyilkos csavargót teg-nap átadták a bíróságnak.

*** Bűvész-estély.** *Carmellini* Miksa bűvész tegnap este a Fekete-Sas kerthelyiségében fé-nyes bűvészelőadást rendezett. A program-m minden egyes pontját nagyon ügyesen és sike-resen oldotta meg. Az érdekesnél érdekesebb mulattató előadás a közönségnek nagy élvezet-et nyújtott és kellemesen elszórakoztatta.

*** Az állami gépgyár üzembevétele.** Az állami gépgyár igazgatósága, mint már emli-tettük is, tegnap berendelte azt a 600 mun-kást, kiket a sztrájk miatt annak idején sza-badságot. Ezekkel a munkásokkal tegnap meg-tették mindazokat az előkészületeket, a melyek az üzem megkezdéséhez szükségesek voltak. Ma már a vasöntők és az esztergályosok kivételé-vel, valamennyi szakmában megkezdtek a mun-kát, bár kevés munkaerővel, mert még mindig 1600 munkás sztrájkol, de remélhető, hogy holnap már valamennyien megkezdik a mun-kát. A vizsgálat ugyanis még mindig tart a gépgyárban s a munkás-bizottság tagjai közül állandóan 3—4 ember ott tartózkodik a minisz-teri biztos mellett, hogy egyes kérdésekre fel-világosítást adjanak. A vizsgálat a mai napon okvetlenül befejezést nyer s a miniszteri biz-tos döntését még ma este, vagy holnap reggel hirdetik ki a munkások előtt. Hogy a döntés-nek a munkásokra nézve mielő eredménye lesz, azt egyelőre nem lehet megállapítani, de a mennyire az eddig kiszivárgott hírekből ítél-ni lehet, a döntés a munkások részére kedvező lesz. A most még sztrájkban lévő munkások különben elhatározták, hogy szilárdan kitarta-nak eddigi követeléseik mellett. A sztrájkoló munkások részére különben még most is egy-re érkeznek nagyobb adományok. Ma ugyanis a főváros egyik legnagyobb husvágó czéga a Por-szász czég 5 métermázsa húst küldött a mun-kásoknak. Ezenkívül számosan felajánlottak ingyen ebédet a munkások részére.

Kinai háború.

London, július 5. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Csifuból 3-iki kelettel: Az angol és az orosz tengernagy azért jutottak arra az elhatározásra, hogy Peking felszabadí-tását most nem lehet megkísérelni, mert a szövetségesek egész hadereje, a mely ez idő szerint összevonható, csak körülbelül 20.000 ember, holott a kínaiak részéről Tiencin és Peking között most mintegy 140.000 ember van összevonva. Nisch tábornok állítólag 90.000 emberrel Tiencin felé vonul.

New-York, július 5. (Saját tud. táv.) A »New-York Herald« jelenti Washingtonból: Hay külügyminiszter táviratilag nyilatkozatot kül-dött az Európában és Japánban lévő amerikai nagyköveteknek és követeknek, azzal az utasi-tással, hogy ezt a nyilatkozatot mutassák be azoknak a kormányoknak, amelyeknél akkre-dítálva vannak. A nyilatkozat a következő pon-tokat foglalja magában: Az Egyesült-Államok kormánya nem ismeri el, hogy Kinában hadi állapot van. Az Egyesült-Államok nem azért küldtek ki csapatokat és hajókat, hogy Kina ellen hadat viseljenek, hanem azért, hogy az amerikai alattvalókat és érdekeiket megvédjék, a rendet ismét helyreállítsák és föntartsák és a nyugalom helyreállítását ismét elvonuljanak.

London, július 5. (Saját tud. táv.) A Times jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Az európai csapatok június 30-án reggel 8 órakor megtámadták Tiencin kínai részét. Délután 2 órakor bevették a várost. Az európaiak fő-czélja, mint jelentik, a városi erődök elpusztí-tása volt, mert onnan ágyúzták az idegen-telepeket. — Ugyancsak a Timesnek jelentik Sanghaiból tegnapelőtti kelettel, hogy a déli tartományok alkirályai olyan proklamáció ki-bocsátását határozták el, a melyben ideiglene-sen kimondják autonómiájukat, a mig Peking-ben helyre nem áll a rend. Egy futár, a ki június 27-én ment el Pekingből, megbízható helyről azt a hírt hozta, hogy ezen a napon 11.000 boxer és rendes kínai katonaság meg-támadta a követéseket, de veszteséggel visz-szavertettek. Most már a császár és az özvegy császárné egész személyes kísérete tagja a boxer-társaságnak. A császári hercegek a pa-lotában oltárt állítottak, a melyen a boxerek szertartása szerint áldoznak.

Sanghai, július 4. (Saját tud. táv.) (Reuter). A nankingi alkirály annak a dokumen-tálására, hogy jó egyetértésben van az euró-paikkal, abbahagyta az ágyuk föllállítását a Jangce mentén lévő erődökben és beszüntetett minden hadikészülődést, a mely az idegenek ellen irányul. Hír szerint az alkirály vonako-dott Lipenghinget északon csapataival támo-gatni. Lipenghing csak 300 katonával indult el Nankingból és a nagy csatorna mentén nyomul előre. Nem valószínű, hogy gyorsan juthatna előre.

London, július 5. (Saj. tud. táv.) A lapok egy tegnap kelt sanghai-i táviratot közölnek, a mely szerint Tuan herczeg rendeletet bocsátott ki, a mely a déli tartományok alkirályait utasítja, hogy gyűjtsék össze a kínai déli flottát és *támadják meg a Sanghaiban levő ide-gen hajókat.* — A Daily News jelenti Sanghaiból tegnapelőtti kelettel: A nan-kingi alkirály kiáltványt bocsátott ki, a mely a boxereket *rablóknak nyilvánítja* és elrendeli, hogy a *békerontókat rö-g-tön fejezzék le.*

London, július 5. (Saj. tud. táv.) Takuban tegnap az európai tengernagyok tanácskozássra gyűltek össze, a hol elha-tározták, hogy jelen körülmények közt *gondolni sem lehet Peking fölszabadi-tására.*

Bécs, július 5. (Saját tud. távirata.) A külügyminisztériumba érkezett távira-ton *Zenta* hadihajó parancsnoka jelenti, hogy *a pekingi osztrák—magyar követ-ségünk elpusztult.* A csapatok az angol követségre menekültek, de a kínai kato-nák ott is erősen ostromolják s aligha vannak már életben.

Sanghai, július 5. (Saj. tud. táv.) A pekingi benszüllött menekültek megerő-sítették azt a hírt, hogy a kínaiak az an-gol nagykövetséget teljesen elhamvasztot-ták. Majd azt a hírt is terjesztik, hogy a *császárt és császárnét* megmérgezték. Az utolsó hírt eddig még nem erősítették meg.

Igazságszolgáltatás.

Hamis bukás. Wolkowitz Sárának a József-köruton évekig virágzó kalapüzlete volt, melyet férje, Wolkowitz Jakab vezetett, mint czégvezető. A múlt évben a czég egyszerre be-szüntette a fizetéseit, azután csődöt kért maga ellen, magyarul mondvá: beadta a kulcsokat. A csődeljárás során a hitelezők, kiknek vagy

12.000 forintjuk veszett oda, bűnvádi feljelentést tettek Wolkowitzék ellen, azon az alapon, hogy a bukás előtt sok ezer forint értékű portékát összehajtották és azt jobb időkre eldugdosták. Volt két segédjük, Apfel József, és Spitzer József vallották ezt akkor ellenük, előadva, hogy az üzletből lopott árukat Wolkowitzné bátyjának, Lieblich Lipótnak a lakásán rejtették el. Így aztán a törvényszék vád alá helyezte Wolkowitz Jakabot és Lieblichet család bukás bűntette miatt. Az ügyben tegnap és ma, tehát két napon keresztül folyt a tárgyalás Haupt Albert bíró elnöklésével a mikor is a vádlottakat dr. Visontai Soma és dr. Várkonyi Oszkár ügyvédek védelmezték. A tárgyalás folyamán kistült, hogy a vádlottak volt két segédje, Apfel és Spitzer rovott multu egyének, kik gazdájukat is megkárosították. Erre való tekintettel a közvád képviselője, dr. Polgár királyi alügyész nem adott hitelt a vallomásaiknak és elejtette a vádat. E fordulat után beidézte a törvényszék mára a hitelezőket, hogy nyilatkozzanak az új eljárás értelmében, vajjon hajlandók-e a vád képviselőjét átvenni? Miután az érdekeltek tagadón feleltek, a bíróság fölmentette a két vádlottat, illetőleg megszüntette az ellenük folyt bűnvádi eljárást.

A megrendbirságolt Bérczi. Néhány hónap előtt nagy érdeklődés mellett tárgyalta a budapesti büntető törvényszék azt a rágal-mazási pört, melyet Bérczi Béla rendőrkapitány indított az ő régi haragosa, Tauszky Miksa butorszallító ellen. A tárgyalás fölötté izgalmas volt. Tauszky régi mende-mondákkal akart ártani a rendőrkapitánynak, de a vádjait bizonyítani nem tudta. A törvényszék ezért elítélte volt, illetőleg pénzbüntetéssel sújtotta Tauszkyt, a ki felebbezett a kir. táblához. A felebbezéssel szemben, a mint azt az új bűnvádi eljárás megengedi, Bérczi Béla kapitány ellenészrevételeket nyújtott be a törvényszékhez. A mint ez a beadvány a bírák szeme elé került, meglepődve látták, hogy a rendőrkapitány minő hangon bátorkodott a bíróság ellen fellépni. Ép ezért a törvényszék a bírósággal szemben elkövetett tiszteletlenség címén Bérczit harmincz korona pénzbüntetésre ítélte, egyúttal az ellenészrevételeit, miután azokat már a felebbezés beérkezése előtt adta be, visszautasította.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: Dobosfy Alajos.

- 1858 Kocsis Ferencz — Kocsis Imre és neje — helybenhagyva.
- 1881 Pafukán Juon — Pantze Dán János és társa — helybenhagyva.
- 1925 Deutsch Mór és társa — Bak Lajos — helybenhagyva.
- 2004 Boros János és társa — Szabó Klára — megváltoztatva.
- 2009 Juga Tógyer — Juga Lauretie — megváltoztatva.
- 2011 Sztraka Teréz — Vas András és neje — megváltoztatva.
- 2012 Klein Henrik és társa — Popper Manó és társa — helybenhagyva.
- 2033 Geiger Czili — Simonnády Ferencz és neje — helybenhagyva.

Előadó: Czvek Kálmán.

- 1276 Kurta Mihály és társa — Mikolaj Gábor — rendelet.
- 1491 Magyar kir. kincstár — Krecz Tógyer — részben megváltoztatva.
- 1558 Dr. Fon Antal — Abradin Anna és társa — helybenhagyva.
- 1511 Dr. Fon Antal — Balaskó János — megváltoztatva.
- 1604 Rettny Kálmán — Papp András — megváltoztatva.
- 1646 A buttyini gör. kath. egyház — özv. Gattis-Malkó Anna — helybenhagyva.
- 1647 Bulz Szimeon — Kriván Gyorgye — helybenhagyva.

MULATSAG.

Sétahangverseny. A Bihar megyei és Nagyvárad Nőegylet folyó hó 8-án délután 5 órakor a budapesti I. honvédszenekar közreműködésével nagyszabású sétahangversenyt rendez a Polgári lövölde és Sport-tér helyiségeiben. A hangverseny jövedelmét az egylet által létesítendő asszony-menház javára fordítják.

A hangverseny után este 8 órakor a lövölde helyiségeiben táncz következik.

Belépti-díj személyenként egy korona, a katonák és a gyermekek 50 fillért fizetnek.

TAVIRATOK

Lónyayék utja.

Bécs, július 5. (Saját tud. távirata.) Lónyay Elemér gróf és neje ma Bécsből Brüsszelbe utaztak, hol a Gasteinből visszatérő Lipót belga királylyal találkozni fognak.

Vilmos császár utazása.

Brunsbüttelkoog, július 5. (Saj. tud. t.) Vilmos császár tegnap este 11 és fél órakor a »Hohenzollern«-yakkhtal ideérkezett.

Pánik a tőzsdén.

Bécs, július 5. (Saját tud. táv.) A bécsi tőzsdén ma óriási desout jelentkezett, melynek oka meghatározatlan. Egyes vélemények szerint a német császár beszéde szolgáltatta volna okot, melyből a hatalmak egyetnemértését olvasták ki. Az előtőzsdén pár perc alatt milliónyi értékek veszték el. — Az osztrák hitel 18; — a Länderbank 23; — az államvasut 22 koronával esett és a többi pénzintézetnél is nagyon alá szállotta a hitel. — A fennforgó zilált tőzsdei viszonyok miatt nagyon sok tőzletet nem tudnak megkötni. — Berlinben hasonlóképen óriási a pánik.

A tanszerkiállítás juryjének ítélete.

Temesvár, júl. 5. S. t. t. A tanszerkiállítás juryje Beöthy Zsolt elnöklete alatt tegnap ítélte a kitüntetések fölött, a melyeket Perényi Adolf tanár késő este hirdetett ki. Diszokleveleket nyertek: Franklin társulat, Athenaeum, Beschorner-öntöde, Lampel Róbert, Lendl Adolf, Caderoni, Rogutowitz és társa, Kiss Károly első magyar írógyár, Riegler József Ede, és Thémák Ede temesvári tanár, az utóbbi gyönyörű ásványgyűjteményeiért. Kitüntető oklevelet kaptak: a sárospataki irodalmi kör, Stampfel Pozsony, Lauffer Budapest, Mildner Kassa, Müller testvérek Budapest, a gyöngyösi faipar-társulat, Schuller testvérek Budapest, Kresik Gyula Lőcse, Szénássy Béla Budapest, Káldor Ágost Szolnok, Balogh Mór Budapest, Gamel Alajos Budapest és Kalódy nővérek Budapest. A tanárgyűlés tagjai ma reggel különvonattal az aldunai utra indultak.

A párisi kiállítás magyar osztálya.

Páris, július 5. Gróf Goluchowsky külügy-minis-ter, Darányi földmívelésügyi minis-ter, nemeskéri Kiss Pál államtitkár és Lukács kormánybiztos társaságában ma délelőtt másfél óra hosszat nézte a mezőgazdasági kiállítás magyar osztályát, a melynek izléses és legszigorubb kritikát megbíró rendezését nagyon megdicsérte. A külügyminis-ter pénteken neje társaságában a magyar pavillont és a többi magyar kiállítási csoportot nézi meg.

Loubet köztársasági elnök csütörtökön délelőtt meglátogatta a magyar szövőipari kiállítását, a hol az Izabella főhercegnő védnőksége alatt működő pozsonyvidéki háziipar-egyesület remek himzései vannak kiállítva, a melyeknek a jury a Grand Prix-t ítélte oda.

Dupuy földmívelési minis-ter ma dejeuner adott a mezőgazdasági kongresszus magyar tagjai részére. Ez az első lakoma, a melyet a kongresszus alkalmából rendeztek. A dejeuneren jelen voltak: Darányi minis-ter, Kiss államtitkár, Károlyi Sándor, Zselénszky Róbert és Majláth grófok, Lukács Béla kormánybiztos, Kazay József osztálytanácsos, Koós Jenő és György Loránd titkárok. Francia vendégei voltak: Millerand kereskedelmi minis-ter, Méline és Ribot volt minis-terelnökök, Federik Passy Arago nejevel és mások.

Darányi Ignác földmívelési minis-ter szombatra Wolkenstein osztrák-magyar nagy-követhoz hivatalos, vasárnap este pedig visszautazik Bndapestre.

Egy tábornok lemondása.

Páris, július 5. (Saját tud. táv.) A nacionalista sajtó Jammont tábornok lemondása miatt hevesen megtámadja a kormányt, különösen a hadügyminis-tert és azt mondja, hogy a hadsereg elképedve fog tudomást venni Jammont távozásáról, a ki mindenkor teljes bizalmát élvezte.

Éppen most, mikor a politikai szemhatár olyan fenyegetően alakul, a legrosszabbtól kell tartani a hadvezetőség dezorganizációja miatt.

A republikánus és a radikális lapok föl-tétlen elismeréssel adóznak a hadügyminis-ter energiájának és azt mondják, hogy Jammont távozását épenséggel nem kell sajnálni. Jammont nagyon kétséges republikánus volt. Azonkívül Jammont távozását utját egyengeti a tábornoki kar oly gyakran kívánt megifjodásának.

A hobokeni katasztrófa.

New-York, július 5. (Saját tud. táv.) Eddig a hobokeni katasztrófa áldozatai közül 115-nek a holttestét találták meg.

KÖZGAZDASAG.

Új gyár Nagyváradon. Megemlékeztek a lapok arról a mozgalomról, a melynek az a célja, hogy czirokból seprüket s más tárgya-kat készitene, azonkívül szalma-ipart üzne. Életrevalóságát biztosítja az, hogy Magyarországon kívül még csak Olaszországban készitenek czirok munkákat, de csak Németországban olyan nagy a kereslet, hogy nem tudják kielégíteni.

Dr. Hoványi Géza, a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatója indította meg a mozgalmat s tegnap délután értekezletre hívott össze vagy husz tekintélyes polgárt.

Az értekezleten dr. Hoványi Géza elnökölt. Előadta azokat a körülményeket, a melyek biztosítják a gyár fennállását.

Friedländer Herman szakember, ismertette a gyár üzemét. Bejárta Németországot s látta, hogy mily nagy ott a kereslet a czirok dolgok után. A megye is nyer vele, mert a czirok termény piacot talál.

Dr. Sarkadi Lajos fejtegette, hogy az államsegély kinyerése a minis-teről biztosan meglesz. A sikert ő is biztosra veszi.

Dr. Radó Ignác szintén felszólalt. A tervezet szerint 300.000 korona alaptőkével kezdenék meg a gyárat. Ha 150.000 korona jegyezve lesz, a czirok áruk gyártását megkezdik, míg a szalmagyártásba csak akkor mennek bele, ha az egész összeg jegyezve lesz.

Nagy Gyula kefekötő teljesen bizik a sikerben.

Nyomban az értekezleten igen tekintélyes összeget jegyeztek. Egy részvény ára 100 forint.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, július 5.
Osztrák hitel	678.75
Magyar hitel	709.—
Allamvasút	655.50
Rimamurányi	533.—

Magyar jelzalog	516.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, július 5.
Buza októberre	7.72
Buza júniusra	5.59
Uj tengeri	6.78
Rozs okt.	5.19
Zab okt.	—
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

	a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 5-én.
Magyar aranyjárdék 4%	96.25
Magyar koronajárdék	90.90
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 ¹⁰ / ₁₀₀	100.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 ¹⁰ / ₁₀₀	99.60
Magyar vasúti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	91.50

Italmérési jog megváltási kötvény	98.30
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	92.52
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	139.—
Osztrák járadék papírban	97.70
Osztrák járadék ezüstben	97.10
Osztrák járadék aranyban	96.50
Osztrák korona járadék	97.—
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.25
Magyar hitelbankrészvény	701.—
Osztrák hitelintézet részvény	670.50
Párisi vista	96.45
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.50
London vista	242.25
20 márkás arany	28.68

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

„STEAROPTINUM“

(Olaj-sebtapasz)

Bámulates gyorsan gyógyító olaj-sebtapasz, a mely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka.

Budapest a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zúzódás égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyulladás és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásért kezességet vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum” laboratoriuma. A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „Stearoptinum” laboratoriumában:

Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	Debrecen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Csucsá >	—	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	—	—	—	—	—	—
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév >	—	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	—	—	—	—	—	—
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	—	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	—	—	—	—	—	—
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	—	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	—	—	—	—	—	—
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	—	6 49	—	11 01	—	10 27	—	—	—	—	—	—	—
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velenceze >	—	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	—	—	—	—	—	—
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	—	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	—	—	—	—	—	—
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	—	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	—	—	—	—	—	—
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	—	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	—	—	—	—	—	—
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	—	2 47	—	11 54	—	11 22	—	—	—	—	—	—	—
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	—	3 12	—	12 05	—	11 37	—	—	—	—	—	—	—
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >	—	3 30	—	12 17	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—
V.-Velenceze >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu >	—	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	—	—	—	—	—	—
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	—	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	—	—	—	—	—	—
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	—	5 01	—	1 01	—	12 41	—	—	—	—	—	—	—
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	—	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	—	—	—	—	—	—
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szajol >	—	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	—	—	—	—	—	—
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Szolnok >	—	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	—	—	—	—	—	—
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Ujszász >	—	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	—	—	—	—	—	—
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Rákos >	—	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40	Budapest érk.	—	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	—	—	—	—	—	—

Nagyvárad—Szeged				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 —	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza >	6 14	11 31	10 54
Less >	10 48	5 01	7 40	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24
Gyapju >	—	—	—	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegyán >	7 56	3 39	6 10	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Kötegyán >	7 56	3 39	6 10
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Szalonta >	8 23	4 10	6 47
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	—	—	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less >	9 04	5 —	7 51
Oroháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 16
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Arad érd.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Szeged

Szeged—Nagyvárad.

Nagyvárad—Arad.

Arad—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 —	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza >	6 14	11 31	10 54
Less >	10 48	5 01	7 40	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24
Gyapju >	—	—	—	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegyán >	7 56	3 39	6 10	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Kötegyán >	7 56	3 39	6 10
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Szalonta >	8 23	4 10	6 47
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	—	—	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less >	9 04	5 —	7 51
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 16
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Arad >	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	—	—	—	—	—	—	—	—

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.